

թ. 22. Աստուածաշունչ Ոսկանի, էջ 462.

ատեն Եւրոպացի փորագրիչին փակագիր ստորագրութիւնը՝ որ պատկերին ստորին ձախ անկիւնը կը գտնուէր՝ փորուած հանուած է, իսկ փորագրութիւնը ամբողջութեամբ բաւական մաշած է Ոսկանի տպագրութենէն ի վեր:

Այս նոր գիտութիւնը ինծի կ'ապահովցնէ որ Ոսկանի պատկերին կաղապարները կ. Պոլսոյ մէջ արդէն 1734ին նոյնութեամբ կամ միայն փորագրիչին ստորագրութեան ջնջումով կը գործածուէին. տեսակ մը արուեստի բանագործութեան: Իսկ Ոսկանի տպագրութեան պատկերներուն արտագծութիւններն արդէն 1710էն սկսած էին կ. Պոլսոյ մէջ եթէ ոչ անկէ առաջ:

*
* *

Իսկ այժմ աւելորդ չեմ սեպեր քանի մը անդրադարձումներով գտնէ Հայ փայտափորագրիչներէն ոմանք ներկայացնել: Հայ տպագրութեանց յիշատակարաններուն մէջ՝ ուր նոյն իսկ գրաշարն ու սրբագրիչը կը յիշուին՝ մոռցուած են փորագրիչները: Ատոր պատճառը գուցէ ըլլայ սա պարագան՝ որ Հայ տպագրիչները տարբեր տարբեր աշխատութեանց մէջ՝ իրենցմէ առաջ գոյութիւն ունեցած տպարաններու փորագրիչներուն գործերը կը կիրարկէին: Օրինակ՝ 1729ին փորագրութիւնները, արդէն Աւետարանի մը մէջ գործածուած՝ վերստին կը գործածուէին 1732ին՝ երբ փորագրիչը հաւանաբար մեռած ալ էր կամ փորագրութեանց հեղինակը այդ կէս դարու միջոցին մէջ մոռցուած:

Ոսկանի Աստուածաշունչին պատկերներուն հետեւող եղած է կ. Պոլսոյ տպագրութիւնները պատկերազարդող Հայ փորագրիչ մը՝ որ միայն Գ Ր՝ երբեք փակագիր՝ կը ստորագրէ: Երբեք կը պատահի որ այս ստորագրութիւնը Գ կամ Գ Մ ի նմանութիւն կ'ունենայ: Անոր ինծի ծանօթ փորագրական արտադրութիւնները կ'երեւան 1729ի Աւետարանին մէջ նաեւ 1772ի Պետրոս Ղափանցւոյ Երզարանին մէջ, սակայն վերջինս լոկ հին կաղապարներուն վերստին գործածութիւնն է: Ասիկա կը բացատրուի անով ալ՝ որ այս երկու տպագրութիւններն եհած են Աստուածատուրի տպարանէն:

Դարձեալ այս Գ Ր ստորագրող Հայ փայտափորագրիչին է որ կը հանդիպինք 1734ին Յով. Հաննայ Երուսաղէմի Պատմութեան ճակատի փորագրութեան մէջ: Այս հրատարակութիւնն ալ Աստուածատուրի տպարանէն է:

(Շարունակելի)

Յ. ՔԻՐՈՍԵԱՆ

ՍՈՐԻՔ ՆՇԱՆԻ ՎԱՆՔԸ

Երբ կալերու ոսկի ճամբէն կու գար ինծի
Լուսնկան որ խարտեաշ տըղու կը նըմանէր,
Հարսանիք էր հով ու ջուրի, քար ու օձի,
Արթուն էին բարտիներուն վրայ թռչուններ:

Ուրախութիւն հին օրերու, տափ ու ծնծղայ.
Պարտէզներու բանալին ուր կորսնցուցի.
Է՛ր ծածկեց դէմքն իր լուսնկան, խարտեաշ տըղայ,
Ա՛լ հարսնիք չէ հով ու ջուրի, քար ու օձի:

Վանքը աւեր կը բանայ դուռն իր փայտաշէն.
Դեռ կը հնչէ արդեօք ժամին կոչնակը թաւ.
Ու տանիքէն արագիւլի բոյնը ինկաւ...

Լուսադրերին մէջ ալ գորտեր կը կըռնչեն,
Թէ՛ երբ կ'անցնի ցայգն հարսնեւոր, տափ ու ծնծղայ,
Ջուրը ոսկի արշալոյսով կը պսպրդայ...

ԱՐՄԷ ԵՐԱԹ

ԽՈՆԱՐԶ ՈՒԹԵՐՆ

Նուէր հայ մանուկներուն

Պարտէզին մէջ փոքրիկ տըղան
Փոքրիկ տըղան ծաղկասէր,
Լուռ կը տընկէր ճերմակ շուշան
Սիրուն տըղան ոսկեհեր:

Թարմ արմատներն ագնիւ բոյսին
Նախ տըղմին մէջ կը պատէր,
Հուսկ կը շարէր գիրկը հողին
Ինչպէս ուլի ակոսներ:

Պատուհանէն գայն կը դիտէր
Ժըպտուն պապիկը անձայն.
Փոքրիկ տըղան լուռ կը տընկէր
Սիրուն ծաղիկը զարնան:

« Ինչո՞ւ, որդեակ, պապիկն ըսաւ,
Տիղմ կը պատես արմատին »:
— Որովհետեւ տըղմին մէջ լաւ
Արմատ կ'առնեն ու կ'աճին: —

Այո՛, տըղաս, այսպէս սըրտի
Խոնարհութեան մէջ միայն
Առաքինին կը բողբոջի
Ինչպէս ծաղիկը շուշան:

Հ. ՎԱՆՔ ՅՈՎԱՆՆԵԱՆ